

Фурманюк С.М.

*викладач кафедри етики, естетики та образотворчого мистецтва
(Житомирський державний університет імені Івана Франка)*

ВИКОРИСТАННЯ ТРАДИЦІЙНИХ І НЕТРАДИЦІЙНИХ ТЕХНІК У ЗОБРАЖУВАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ

Удосконалення сучасної освіти неможливе без упровадження нових методів навчання та виховання дітей. Відбором, теоретичним осмисленням, класифікацією педагогічних інновацій сьогодні займається педагогічна інноватика, налаштовуючи на творчість педагогів [1. с. 5]. Національна дошкільна освіта сьогодні створює сприятливі умови для особистісного становлення та творчої самореалізації дитини, формування її життєвої компетентності. Дошкільне дитинство – це період життя, коли закладаються основи особистості й значною мірою визначається майбутнє людини.

Дошкільник щодня отримує масу інформації про навколишній світ. Він має можливість пізнавати його всіма органами чуттів: бачити кольори веселки, чути мелодійний спів пташок, відчувати ніжний запах польових квітів і смак стиглих соковитих фруктів. Усе це викликає певні враження та відчуття, відкладає в пам'яті дитини інформацію про довкілля на все життя. В емоційному сприйнятті дитинства зароджуються витoki майбутньої творчої особистості. Уперше побачивши предмет чи явище, відчувши його властивості, дитина має з безліч запитань до дорослого й одразу хоче почути відповідь. Тому від того, як дорослі її сформулюють, наскільки естетично та творчо дадуть оцінку, залежатиме вміння дитини сприйняти красу та емоційно її відчутти, а в подальшому виражати своє ставлення до прекрасного [2, с. 106].

Для естетичного та творчого розвитку дитини великі можливості має образотворча діяльність. Заняття з образотворчої діяльності в дошкільному закладі можуть і повинні стати зустріччю з прекрасним; природою, людиною, світом мистецтва, забезпечувати емоційно-образне сприйняття дійсності,

формувати естетичні почуття та уявлення, розвивати образне мислення та уяву, вчити дітей створювати зображення, використовуючи засоби виразності, надаючи їм оригінальності, неповторності.

У сучасній літературі творчість дітей дошкільного віку визначається як явище художньої культури, а вивчення особливостей її проявів та умов формування - як важлива проблема психолого-педагогічної науки. Розкриваючи роль творчої діяльності у вихованні, навчанні та розвитку дитини, дослідники (Є. Фльоріна, Г. Лабуиська, Н. Сакуліна, В. Муліна, Л. Виготський) водночас зазначають, що між дитячою та професійною творчістю певної відповідності не існує [2, с. 41]. Одним із важливих положень сучасної педагогіки творчості є утвердження думки, що дитяча творчість - «всеосяжне надбання» (Т. Рібо), умова існування дитини в повсякденному житті (Л. Виготський), що дає підставу залучити до творчої діяльності всіх дітей без спеціального добору [2, с. 15]. Аналізуючи природу художньої творчості дитини, сучасні науковці вважають, що первісною формою її прояву є синкретична творчість, тобто така, у якій окремі види мистецтва ще не відокремлені й не спеціалізовані. Цей факт указує на спільний корінь, із якого виокремилися всі види дитячого мистецтва [3, с. II].

У визначенні умов формування в дітей творчої діяльності вихідним є положення про соціальне успадкування психічних властивостей і здібностей, привласнення індивідом матеріальної та духовної культури, створеної людством (С. Рубінштейн, О. Леонтьєв, Л. Венгер) [4, с. 45].

Мета статті - педагогічне обґрунтування застосування різних технік на творчих заняттях із дошкільнятами.

Базовий компонент дошкільної освіти виходить із того, що в центрі уваги педагога має бути дитина її інтереси, можливості, прагнення, очікування. Усе це означає, що реальною має стати практика визначення пріоритету дитячого буття – творчого, насиченого, інтенсивного, піднесеного, тобто такого, що відповідає природі дошкільника.

Образотворча діяльність є одним із найцікавіших занять для дошкільнят бо саме через малюнок за допомогою фарби, олівця вони мають змогу

передавати свої враження про навколишню діяльність, виражати своє ставлення до неї. Але образотворча діяльність тільки тоді може набути творчого характеру, коли в дітей розвиватимуться естетичне сприйняття, образне мислення, уява і коли вони матимуть необхідні навички та вміння, які потрібні для створення цього зображення. Тому основним завданням розвитку творчих здібностей дітей є виховання естетичних почуттів, які сприяють розширенню природних нахилів, здібностей, обдарувань, уяви, фантазії дитини, а допоміжним - навчання технічних прийомів. Тому на заняттях з образотворчої діяльності потрібно застосовувати спостереження, обстеження, Художню літературу та живопис, розгляд ілюстрацій, музику, вчити дітей бачити красу, відчувати її, відгукуватися на красиве емоціями й почуттям, що дає змогу відтворювати той чи інший предмет або явище на основі інтелектуально-емоційного досвіду дитини, сприяє збагаченню зображення, удосконаленню форми малюнка. Привертаючи малюка до краси, навчаючи його розрізняти тепло та різноманітність кольорів, можемо помітити, як змінюється його настрій, якої зацікавленості набуває погляд. Використання таких методів допомагає відійти від копіювання готових образів, утворення шаблонів, стимулює дітей індивідуально, по-своєму відтворити и зображенні свої фантазії, настрої і переживання.

Традиційна система дошкільного виховання є звичайною для нас. У ній важливу роль відіграє образотворча діяльність для дошкільника, оскільки вони забезпечує розумовий розвиток та естетичне ставлення до дійсності, моральне виховання. Основним завданням традиційного малювання є розвиток у дитини сприйнятливості як базової особистісної якості, прищеплення здатності «сприймати», «передавати», «трансформувати», тобто б)ти споживачем і творцем культури.

Основна мета занять зображувальної діяльності – формування та закріплення умінь і навичок, необхідних у навчальній діяльності: уміння слухати й запам'ятовувати завдання, виконувати його в певній послідовності, укладати в певний відрізок часу, уміння оцінити свою роботу), знайти помилки й виправити їх, планувати свою діяльність, уміння довести свою справу до кінця, утримувати

в порядку робоче місце. Методика викладання образотворчої діяльності включає предметне та сюжетне малювання, де вихователь повинен учити розрізняти 1.1 правильно використовувати кольори й відтінки, закріплювати навички роботи і фарбами, учити змішувати фарби для отримання нових відтінків, вибирати формат паперу відповідно до задуманого сюжету, способом зображення предметів, явищ, передачі в малюнку форми, пропорцій, розташування частин забарвлення тощо. Декоративне малювання, де завдання вихователя вчити дітей і вміння малювати кільця, кола, крапки, хвилясті лінії, травичку, ягоди, листя. квіти та інше. Під час перерахування бажаних результатів у вимогах програми вказано, що діти повинні вміти правильно сидіти за столом, правильно тримати аркуш паперу й олівець, вільно працювати олівцем – без напруги проводити лінії II потрібних напрямках, не обертати при цьому аркуш паперу, передавати в малюнку найпростішу форму, загальне просторове положення, основний колір предмета, правильно працювати акварельними й гуашевими фарбами, виконувати найпростіші візерунки в крузі, квадраті, на смузі, застосовувати прийоми малювання пензлем елементів декоративних зображень, дізнаватися основні елементи народного розпису.

Програмою образотворчого мистецтва передбачається ознайомлення дітей II програмою нетрадиційних технік зображення. Заняття з малювання для дітей це завжди особлива подія, низка дивних відкриттів. Тому пропонуємо застосовувати саме інноваційні технології на заняттях з образотворчого мистецтва. оскільки в дитини буде більше можливостей до розвитку своєї творчості, креативності. така робота буде більш зацікавлювати й приваблювати дітей.

Існують такі інноваційні технології які можна використовувати під час занять із зображувальної діяльності: малювання жмаканим папером, малювання пальчиком, малювання на зволоженому папері, ляпкографія, малювання поролоновою губкою, малювання шматками з овочів, дмухавка, малювання свічкою, малювання мотузкою, монотипія, набризг, малювання зубною щіткою, ліплення з паперової маси, ліплення із солоного тіста та інші.

У процесі використання сучасних технік малювання в дошкільнят формується емоційна сфера; здійснюється розумовий розвиток (мислення, пам'ять, увага, творчість, фантазія, мова); відбувається моральний та естетичний розвиток особистості; розвивається окомір, зорове зосередження, дрібна моторика; виховується працьовитість, охайність, наполегливість. У поняття техніки включається не лише розвиток ока й руки, їх узгоджена діяльність, а й особливе значення надається вмілому, правильному зображенню контура, форми, кольору предметів. Сюди включається техніка створення ліній, заштриховування, заливки, накладання більш посилених тонів, певна манера малюнка й письма, спосіб використання тих чи інших матеріалів (паперу, олівця, вугілля, пастелі, олійної фарби, акварелі, гуаші, темпері та інші) у співвідношенні з їх якостями та зображувальними властивостями.

На противагу традиційності нетрадиційність дає змогу відійти від стереотипів, надати дитині максимальну свободу в її образотворенні. Нетрадиційні техніки досить прості в технічному плані, діти легко їх засвоюють отримують задоволення від результатів. Вони також дають дітям унікальні можливості для експериментування, пошуків образів, сміливих втілень на папері незвичайних фантазій, вражень, думок.

Упроваджуючи сучасні техніки малювання з дітьми дошкільного віку, педагоги повинні формувати у вихованців ключові складники життєвої компетентності: віру у власні можливості; базові якості особистості: самостійність, працелюбність, спостережливість, креативність; творчі здібності; відсутність негативних емоцій; збереження психічного здоров'я дітей.

Узагальнюючи сказане вище, можемо зробити висновок, що творче самовиявлення дітей дошкільного віку через засоби образотворчої діяльності – це цілеспрямований високорезультативний процес творчого розвитку дитини-дошкільника.

Використання традиційних і нетрадиційних технік зображувальної діяльності дітей стимулює пізнавальну й оцінювальну діяльність дітей,

спонукаючи до творчого пошуку системою методів, демонструванням раціональних способів утілення задуму, безпосереднім керівництвом і співробітництвом із дітьми, вихователь надає цьому процесу ту спрямованість, яка в кінцевому результаті притаманна творчості.

Список використаних джерел

1. Днчківська І.М. Інноваційні педагогічні технології / І.М. Днчківська К.: Видавничий Дім «Слово», 2013. – 448 с.
2. Терещенко О.П. Розвиток творчості старшого дошкільника в образотворчій діяльності: Навч.-метод. гіосіб. До Базової прогр. розв. дитини дошкільного віку «Я у світі» / О.П. Терещенко. – К.: Світіч, 2009. – 112 с.
3. Выготский Л.С. Воображение и творчество в детском возрасте / Л.С. Выготский – М.: Просвещение, 1997. – 96 с.
4. Котляр В.П. Основи образотворчого мистецтва та методика керівництва образотворчою діяльністю дітей / В.П. Котляр – Запоріжжя: Канон, 2006. – 200 с.
5. Шульга Л.М. Розвиток творчих здібностей дітей дошкільного віку на заняттях з малювання / Л.М. Шульга. – К., 1995. – 126 с.